

werkdaggraad
afronden mediaan staafdiagram
knelpunt beroepen lijn grafiek
jobratio
gemiddelde
NWWZ jaarverschil
percentage beroepsbevolking
index procentpunt
werkgelegenheid
frictiewerkloosheid

Correct gebruik van arbeidsmarktcijfers

Bronnen van arbeidsmarktinformatie

"Er zijn drie soorten mensen: mensen die kunnen tellen en mensen die niet kunnen tellen", Urbanus
"Ik geloof alleen de statistieken die ik zelf heb vervalst", Winston Churchill

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	5
Tellen	7
Afronden	7
Procenten	8
Percentage of procentueel aandeel	8
Procentueel verschil (procentuele stijging of daling)	9
Evolutie werkloosheid: maand- en jaarverschillen	9
Grootte van de absolute aantallen	10
Gemiddelde van percentages	10
Procentpunten	10
Cijfers duiden in een ruimer perspectief	11
Misleidende informatie	11
Indexeren	12
Centrummaten: gemiddelde, mediaan en modus	12
Grafieken	15
Welke grafiek?	15
Lijngrafiek	15
Staafdiagram	16
Cirkeldiagram	17
Valkuilen	18
Vermijd het gebruik van te veel data	18
Vermijd het gebruik van te weinig data	18
Bij weinig evolutie beter geen grafiek	19
Schaal en verhouding van de assen	19
Arbeidsmarktbegrippen	20
Algemeen	20
Indicatoren	20
Soorten werkloosheid	21
Specifieke doelgroepen	22
Bronnen van arbeidsmarktinformatie	23

WOORD VOORAF

Cijfers zijn niet weg te denken uit de journalistiek. Ze zijn van groot belang om feiten aan het licht te brengen of te ondersteunen. Ze stralen betrouwbaarheid uit en dragen hierdoor bij aan de geloofwaardigheid van mediaberichten.

Maar cijfers zijn ook het resultaat van menselijke en dus subjectieve keuzes, ze weerspiegelen niet noodzakelijk de objectieve werkelijkheid. Hoe er wordt geteld of berekend, welke cijfers er worden weergegeven of niet, en hoe cijfers worden voorgesteld, maakt dat de media niet altijd een afspiegeling van de werkelijkheid weergeven, maar vaak onze werkelijkheid maken of vormgeven.¹ Het tendentiekus goochelen met getallen is helaas een veel voorkomende praktijk.

Met deze beknopte handleiding kunnen we het 'bewust misbruik' van cijfers uiteraard niet voorkomen. De handleiding is vooral bedoeld om het correcte gebruik van arbeidsmarktcijfers en grafieken te stimuleren, en daarbij een aantal veel voorkomende valkuilen in kaart te brengen. De handleiding wordt afgesloten met een aantal courante arbeidsmarktbegrippen en een overzicht van de voornaamste bronnen van arbeidsmarkt-informatie.

Suggesties?

Indien u suggesties heeft voor aanpassingen of verbeteringen, vernemen we dat graag via studiedienst@vdab.be

¹ De zogenaamde 'social construction', een onderzoeksrichting waarvan Joel Best, auteur van 'Damned Lies and Statistics', een bekende vertegenwoordiger is.

TELLEN

Het berekenen van de som van (of het verschil tussen) twee of meer getallen is een basisbewerking die weinig uitleg hoeft.

Rekenblad (bv. MS Excel)			
Voor meer dan twee getallen is de som-functie het handigst, maar het '+'-teken of '-'-teken kan evengoed gebruikt worden.			
	A	B	C
1	Leeftijd	Jaar A	
2	< 25	43.367	
3	25 tot 40	57.084	
4	>= 40	82.065	Engelstalige software: vervang 'Som' door 'Sum'
5	Totaal	182.516	
6	Formule: =B2+B3+B4 of =Som(B2:B4)		

Wat je telt is natuurlijk wel van belang:

- Procenten kan je niet zomaar optellen (dan moeten de noemers gelijk zijn).
- Tel enkel gegevens samen van dezelfde bron en met dezelfde definitie. Zo is bv. de werkloosheidstelling door de VDAB niet dezelfde als die door Eurostat².

AFRONDEN

Mensen onthouden afgeronde cijfers beter dan niet-afgeronde. En ronde cijfers beter dan complexe. Een afgerond cijfer is bijvoorbeeld 9 i.p.v. 9,26. Een rond cijfer is een tiental, honderdtal of duizendtal; ook veelvoud van vijf vallen eronder. Als je wil dat cijfers worden onthouden, gebruik dan afgeronde en ronde getallen. Tenzij het natuurlijk van groot belang is dat een exact cijfer wordt weergegeven. In gedetailleerde tabellen bv. is het niet aangeraden af te ronden. Om een tekst eenvoudiger en begrijpelijker te maken, kan het wel.

Hoe afronden?

Getallen met 5 of hoger na de komma worden naar boven afgerond; bij 4 en minder wordt naar beneden afgerond. Dus 5,4 blijft 5, maar 5,5 wordt 6. Let wel, bij meer getallen na de komma neem je alleen het eerste getal in beschouwing. 5,45 wordt dus niet eerst 5,5 (op basis van de laatste 5) om vervolgens 6 te worden.

Ronde cijfers

Ga na hoe exact je wilt zijn. Als 49% van de werkzoekenden laaggeschoold is, is die ene procent dan echt van belang of is 50% ook voldoende precies? Zoals we al aangaven, afgeronde cijfers worden gemakkelijker onthouden. Of je kunt in dit geval ook zeggen: 'de helft' is laaggeschoold. Ook dat onthouden mensen beter. Of 'ruim 60' beklift beter dan 63. Maar er zijn natuurlijk grenzen: 75 is niet bijna 100 en 20 is niet de helft van 50.

Rekenblad			
Met de knoppen (MS Excel) kan het aantal decimalen worden ingesteld (minder of meer) en dus worden afgerond.			
	A	B	C
1	Leeftijd	Jaar A	%-aandeel
2	< 25 jaar	43200	23,6%
3	25 tot 50 jaar	94150	51,5%
4	>50 jaar	45500	24,9%
5	Totaal	182850	100,0%

² Zie arbeidsmarktbegrippen - werkloosheidsgraad.

PROCENTEN

Een procent (van het Latijnse 'pro centum', per honderd), aangeduid door het teken %, is een honderste deel. Men gebruikt procenten om een deel van een groter geheel aan te geven, door het geheel "op 100 te stellen". Door de uitdrukking in procenten, wordt vaak vermeden in decimalen te moeten rekenen en laten delen zich onderling gemakkelijk vergelijken.

Percentage of procentueel aandeel

Het aantal procenten wordt **percentage** of **procentueel aandeel** genoemd.

Vb.: als van de 800 werkzoekenden er 200 hooggeschoold zijn, is dat in procenten uitgedrukt 25%, of een percentage van 25. De berekening is eenvoudig: $(200/800)*100$. Ook de werkloosheidsgraad bv. is een percentage, nl. het percentage werkzoekenden in de beroepsbevolking.

Druk je verschillende delen van een geheel in procentuele aandelen uit, dan is de som ervan altijd 100% en zijn de verschillende delen logischerwijs met elkaar verbonden: een relatieve stijging/daling van één bepaald deel betekent noodzakelijkerwijs een relatieve daling/stijging van een ander deel.

Vb.: als het procentueel aandeel van de vrouwelijke werkzoekenden in de werkloosheid stijgt, betekent dit automatisch dat dit van de mannelijke werkzoekenden daalt.

Maar in absolute waarden hoeft dit niet zo te zijn: een afname van het procentueel aandeel van een bepaald deel over de tijd kan toch samengaan met een stijging in absolute aantallen indien de andere delen sterker stijgen!

	Jaar A	%aandeel	Jaar B	%aandeel
Mannen	200	40,0%	250	35,7%
Vrouwen	300	60,0%	450	64,3%
Totaal	500	100%	700	100%

In absolute waarde is het aantal mannelijke werkzoekenden in jaar B gestegen. Maar doordat het aantal vrouwelijke werkzoekenden relatief sterker is gestegen, neem het procentuele aandeel mannelijke werkzoekenden toch af.

Rekenblad

Om voor een bepaald deel het procentueel aandeel te berekenen volstaat een eenvoudige deling door het totaal, waarbij het resultaat in procentnotatie wordt weergegeven (% in de werkbalk opmaak (ms Excel)).

Het \$-teken in een formule (vb. B\$5) zorgt voor een absolute verwijzing naar een rij of kolom (of beiden), wat bij het slepen (kopiëren) van formules erg handig is. In onderstaand voorbeeld blijft bij het slepen van de formule 'B2/B\$5' de noemer dankzij het \$-teken telkens dezelfde.

	A	B	C	D	E	F
1	Leef tijd	Jaar A	%-aandeel	Formule		
2	< 25 jaar	43200	23,6%	=B2/B\$5		
3	25 tot 50 jaar	94150				
4	>50 jaar	45500				
5	Totaal	182850				
6						

	A	B	C	D	E	F
1	Leef tijd	Jaar A	%-aandeel	Formule		
2	< 25 jaar	43200	23,6%	=B2/B\$5		
3	25 tot 50 jaar	94150	51,5%	=B3/B\$5		
4	>50 jaar	45500	24,9%	=B4/B\$5		
5	Totaal	182850	100,0%	=B5/B\$5		
6						

Procentueel verschil (procentuele stijging of daling)

Met het procentueel verschil druk je uit **hoeveel een absolute waarde relatief gezien toe- of afneemt**.

Vb.: als er in jaar A gemiddeld 200.000 werkzoekenden zijn en het jaar nadien 240.000, dan is de werkloosheid met 20% gestegen.

Rekenblad

Procentuele verschillen kunnen op twee manieren berekend worden:

1. neem de waarde 'na' (jaar B) min de waarde 'voor' (jaar A) en deel dit resultaat door de waarde 'voor' (jaar A)
2. deel de waarde 'na' (jaar B) door de waarde 'voor' (jaar A) en trek van dit resultaat 1 af.

De tweede optie is natuurlijk een eenvoudige herberekening van de eerste:

Optie 1: $(\text{Jaar B} - \text{Jaar A}) / \text{Jaar A}$ = Jaar B / Jaar A - Jaar A / Jaar A = Optie 2: $\text{Jaar B} / \text{Jaar A} - 1$

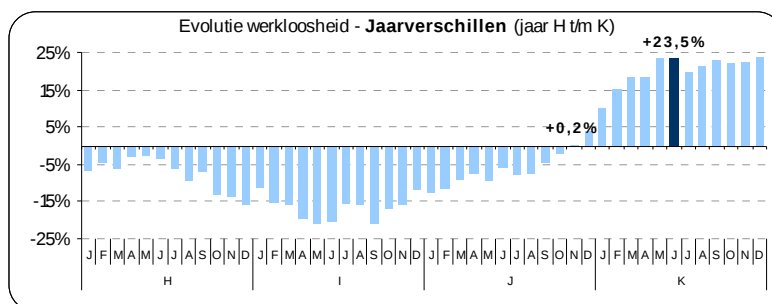
Net zoals bij de procentuele aandelen moeten de resultaten in procentnotatie worden weergegeven.

	A	B	C	D	E	F
1	Leeftijd	Jaar A	Jaar B	%-verschil	Formule	
2	< 25 jaar	43200	49400	14,4%	$=(C2-B2)/B2$	$=(C2/B2)-1$
3	25 tot 50 jaar	94150	98200	4,3%	$=(C3-B3)/B3$	$=(C3/B3)-1$
4	>50 jaar	45500	42300	-7,0%	$=(C4-B4)/B4$	$=(C4/B4)-1$
5	Totaal	182850	189900	3,9%	$=(C5-B5)/B5$	$=(C5/B5)-1$

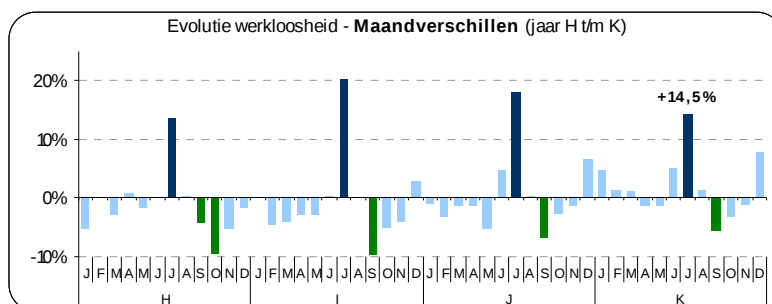
Evolutie werkloosheid: maand- en jaarverschillen

Bij de voorstelling van de werkloosheidscijfers worden meestal **jaarverschillen** gehanteerd, **maandverschillen** zijn immers veel te onderhevig aan seizoensschommelingen om een correcte inschatting van de werkloosheidsevolutie te geven. Dit komt duidelijk tot uiting in onderstaande voorbeelden.

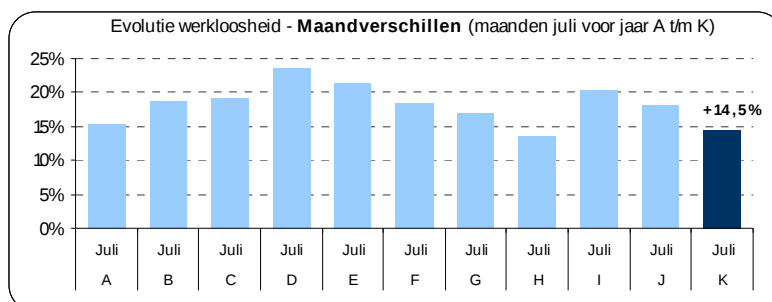
De **jaarverschillen** geven de werkloosheidsevolutie goed weer: de werkloosheid begon in november van jaar J te stijgen (+0.2%) en bereikte zijn piek in juni van jaar K (+23,5%).

Maandverschillen zijn sterk onderhevig aan seizoensschommelingen. In juli is er telkens een sterke stijging van de werkloosheid (instroom schoolverlaters), in september is er meestal een sterke daling (uitstroom leerkrachten, ...).

De juli-piek van 14,5% in jaar K is over een langere periode beschouwd eerder laag. Voor een goede interpretatie van procentuele verschillen is het m.a.w. zeer nuttig ze in een langer tijdsperspectief te beoordelen. Dat geldt zeker voor de interpretatie van werkloosheidsgegevens.³

³ Zie ook verder 'cijfers duiden in een ruimer perspectief'

Grootte van de absolute aantallen

Bij de interpretatie van verschilpercentages dient uiteraard de absolute grootte van de basisgegevens in rekening gebracht.

vb. als in de gemeente Herstappe (de kleinste gemeente van het land) het aantal werkzoekenden van 1 naar 2 stijgt, is dit een procentuele stijging van 100%. Dit kan je uiteraard niet zomaar met Vlaamse verschilpercentages vergelijken.

Wees dus alert op de aantallen waarover gerapporteerd wordt. Zijn die laag, vermeld dan de aantallen erbij als je over percentages schrijft. Best van al interpreteer je percentages altijd samen met de absolute aantallen.

Gemiddelde van percentages

Een percentage geeft steeds de verhouding weer van één absoluut getal (teller) t.o.v. een ander (noemer). Bij het berekenen van het gemiddelde van een reeks percentages wordt, bij ongelijke noemers, het totaal van de tellers gedeeld door het totaal van de noemers zodat een **gewogen gemiddelde** wordt bekomen (als hier geen rekening mee wordt gehouden, spreekt men van een ongewogen gemiddelde).

Rekenblad					
	A	B	C	D	E
1					
2	Gemiddelde van percentages				
3					
4				Werkl.graad	
5		NWWZ	Ber.bev.	(nwwz/ber bev.)	
6	Hooglede	135	4688	2,88%	
7	Ingelmunster	230	4978	4,62%	
8	Izegem	590	12826	4,60%	
9	Ledeberg	143	4441	3,22%	
10	Lichtervelde	117	4149	2,82%	
11	Moorslede	215	4954	4,34%	
12	Roeselare	1376	27033	5,09%	
13	Staden	140	5166	2,71%	
14	Arr. Roes.	2.946	68235	4,32%	=B13/C13
15				3,79%	=Gemiddelde(D5:D12)

De werkloosheidsgraad in het arrondissement Roeselare kan enkel berekend worden als het totaal aantal nwwz (teller) en de totale beroepsbev. (noemer) gekend zijn, en dus niet door een gemiddelde te maken van de werkloosheidsgraden van de verschillende gemeenten (ongelijke noemers).

Gemeenten met een grote beroepsbevolking wegen immers zwaarder door in het gemiddelde.

Procentpunten

Een procentpunt is niet hetzelfde als een procent. **Procentpunt** (ppn) wordt gebruikt om een **absoluut verschil** aan te geven **tussen twee percentages**, procenten voor een relatief verschil.

Als bijvoorbeeld de werkloosheidsgraad stijgt van 4% naar 6% is dit relatief uit te drukken als een stijging met 50%, of absoluut als een stijging van 2 procentpunt (ppn). De media verwarren procenten heel vaak met procentpunten. Door zowel bij absolute als bij relatieve verschillen tussen percentages over procenten te spreken wordt het wel erg onduidelijk. Ook hier geldt dat als je de absolute cijfers erbij vermeldt verwarring wordt vermeden.

Voorbeeldartikel uit een Vlaamse krant

*In de regio Mechelen is er een werkloosheidsgraad van 6,26 procent en dat ligt onder het gemiddelde. 'Voor Vlaanderen bedraagt de werkloosheidsgraad 6,59 procent en voor de provincie Antwerpen zelfs 7,91 procent. In Mechelen is de werkloosheidsgraad in een jaar tijd gestegen met bijna **een procent**. In de provincie Antwerpen noteerden we een **stijging met 1,17 procent** en in Vlaanderen ging het om **1 procent**. Mechelen scoort dus niet zo slecht', klinkt het bij de VDAB.*

*Wat betreft de werkloosheidsgraad springen vooral Mechelen en Willebroek eruit. In Mechelen bedraagt de werkloosheidsgraad 9,05 procent, in Willebroek 7,76 procent. Voor Mechelen betekent dat in een jaar **een stijging met 1,36 procent**, voor Willebroek zelfs een **stijging met 1,78 procent**.*

⇒ I.p.v. 'procent' moest hier systematisch 'procentpunt' staan, een wereld van verschil.

Cijfers duiden in een ruimer perspectief

Niet alleen is het nuttig absolute aantallen en percentages samen te gebruiken, het is vaak ook aan te bevelen cijfers in een ruimer perspectief te plaatsen.

Als je bv. schrijft dat de Vlaamse werkloosheid met 10% is gestegen, wat betekent dit dan? Is dit veel, of valt het mee? Hoe was het de maanden/jaren ervoor? Hoe is dit in vergelijking met andere regio's/landen? Enz.

Lezers hebben uiteraard nood aan heldere duiding om cijfers beter te kunnen interpreteren. Die duiding is soms ver zoek.

Voorbeeldartikel uit een Vlaamse krant

3.000 werklozen meer dan vorig jaar

Het aantal werkzoekenden met een uitkering in België is tegenover vorig jaar met 3.000 gestegen, tot 439.052. In Vlaanderen kwamen er op een jaar tijd zelfs 3.500 werklozen bij. Dat blijkt uit de statistieken van de RVA. De langdurige werkloosheid is wel gedaald met 3.900.

Wat ben je met zo'n artikel?

De stijging in Vlaanderen met 3.500 werkzoekenden met een uitkering betekent waarschijnlijk een daling in Brussel en Wallonië. Of bv. een scherpe daling in Wallonië en een stijging in Brussel. Op basis van dit artikel kom je dat alvast niet te weten. En geldt die stijging voor een specifieke maand? Een kwartaal? Jaar? Is dit een sterke stijging in vergelijking met andere maanden/jaren? ... Procentueel gaat het maar om een toename met 0,7%, dat lijkt niet indrukwekkend.

Voorbeeldartikel uit een Vlaamse krant

Belgische werkloosheidsgraad stijgt met 6 procent

BRUSSEL - België telde in september 612.613 niet-werkende werkzoekenden, dat is een toename met 6 procent ten opzichte van september vorig jaar. Het aantal uitkeringsgerechtigden kwam vorige maand uit op 450.917, of 5,2 procent meer dan vorig jaar. De stijging doet zich voor in elk gewest.

De werkloosheidsgraad wordt hier verward met het aantal werkzoekenden, iets wat wel vaker gebeurt in krantenartikels. En waar komen deze gegevens vandaan? Is een stijging met 6% veel?

Misleidende informatie

In de media staan regelmatig misleidende nieuwsberichten op basis van te kleine steekproeven, niet-representatieve online polls en niet-significante resultaten.

Voorbeeldartikel uit een Vlaamse krant

Verhofstadt krijgt voorkeur als premier

BRUSSEL - In de strijd om het premierschap moet Yves Leterme (CD&V) de duimen leggen tegen aftredend premier Guy Verhofstadt (Open VLD). Eenenvetig procent vindt Verhofstadt het meest geschikt om (opnieuw) premier te worden, tegenover 40 procent voor Leterme. Die laatste blijft wel de populairste politicus.

Verhofstadt is maanden uit beeld geweest, maar slaagt er toch in Leterme achter zich te laten als het gaat om het premierschap. De peiling is deze week afgenomen, tussen dinsdag 4 en vrijdag 7 december. Net nadat Verhofstadt opnieuw op het voorplan verscheen. Op die korte tijd wipt hij over Yves Leterme.

De journalist die dit artikel schreef, heeft duidelijk een gebrek aan feeling voor de foutenmarges bij politieke peilingen (of negeert ze). Bij de bewuste peiling werden 751 Vlamingen ondervraagd, de foutenmarge schommelt vermoedelijk rond de 3,5%. Dus beweren dat Verhofstadt voorbij Leterme is gefietst, is enkel stemmingmakerij. Want het verschil is totaal niet significant.⁴

⁴ Dit artikel kreeg van Journalinks (<http://www.journalinks.be>) in 2007 de 'dubieuze data award'.

INDEXEREN

Een index is een cijfer waarmee de ontwikkelingen van verschillende grootheden in de tijd gemakkelijker met elkaar kunnen worden vergeleken. Het kan om dezelfde grootheden gaan (bv. de werkloosheidsevolutie in twee regio's), om totaal verschillende grootheden (bv. de evolutie van de werkloosheid en van de bevolking) of samengestelde grootheden (combinatie van verschillende variabelen).

Bij het indexeren wordt voor een gekozen tijdstip (basis) de waarde van de te indexeren grootheid gelijk aan 100 gesteld, en worden de waarden voor de andere tijdstippen op basis hiervan herberekend (geïndexeerd). In feite gaat het dus eveneens om een **procentueel verschil** (een indexstijging/daling met 1, is hetzelfde als een stijging/daling met 1 procentpunt), maar dan **ten opzichte van een specifieke uitgangssituatie!** Bij indexcijfers wordt ook niet het procentteken gebruikt.

De keuze van het basistijdstip is niet zo evident en kan de conclusie beïnvloeden. Volgend voorbeeld maakt dit duidelijk:

Evolutie van de werkloosheid

			Indices (jaar A=100)		Indices (jaar B=100)		
	Regio A	Regio B	Regio A	Regio B	Regio A	Regio B	
Jaar A	17.000	17.000	100	100			Als je jaar A als basisjaar neemt, is de index voor beide regio's in het eindjaar (E) hetzelfde. Neem je jaar B als basisjaar krijg je een heel ander resultaat.
Jaar B	28.000	23.000	165	135	100	100	
Jaar C	29.000	30.000	171	176	104	130	
Jaar D	30.000	31.000	176	182	107	135	
Jaar E	33.000	33.000	194	194	118	143	

Er zit ook een addertje onder het gras. De werkloosheid in regio B is in jaar C t.o.v. basisjaar A met 76% gestegen (176-100), maar je mag niet zeggen dat de werkloosheid tussen jaar B en jaar C met 41% is toegenomen (176-135). De indexcijfers slaan immers terug op een bepaald basisjaar. Als je het procentueel verschil tussen twee andere jaren dan het basisjaar wil bepalen, moet je gebruik maken van de formule voor procentuele verschillen: $(30.000-23.000)/23.000=+30\%$!

Voor het grote publiek is indexeren vaak moeilijk begrijpbaar, de meeste lezers zullen niet meteen doorhebben hoe zo'n getal tot stand komt (zeker als het basisjaar niet vermeld wordt). Gebruik indexeren vooral voor jezelf, om reeksen vergelijkbaar te maken. Vertaal geïndexeerde cijfers voor je publiek naar specifieke procentuele veranderingen.

CENTRUMMATEN

Gemiddelde, Mediaan en Modus

Rijen cijfers geven geen inzicht. Als je leest dat de vijf vacatures van bedrijf x vorig jaar 20, 25, 32, 15 en 6 dagen openstonden weet je nog niet zoveel. We hebben behoefte aan een maat die deze getallen voor de lezer samenvat. Dat kan op verschillende manieren.

Rekenkundig Gemiddelde

Een van de meest gerapporteerde cijfers in het nieuws naast procenten is het (rekenkundig) gemiddelde, het meest gebruikte getal om het centrum of midden van een verzameling numerieke gegevens aan te geven. Het gemiddelde is de som van de waarden gedeeld door het aantal waarnemingen.

Mediaan

De mediaan is een andere manier om het midden van een numerieke gegevensverzameling te meten. Het is het getal dat evenveel getallen uit de gegevensverzameling boven zich heeft als onder zich. Anders gezegd: de mediaan is het middelste getal als je de getallen op volgorde van klein naar groot zet (bij een even aantal wordt het rekenkundig gemiddelde van de twee middelste getallen genomen). Het is een maat die bv. veel gehanteerd wordt bij studieresultaten. Van die mediaan kun je zeggen dat vijftig procent van de leerlingen lager scoort en vijftig procent hoger.

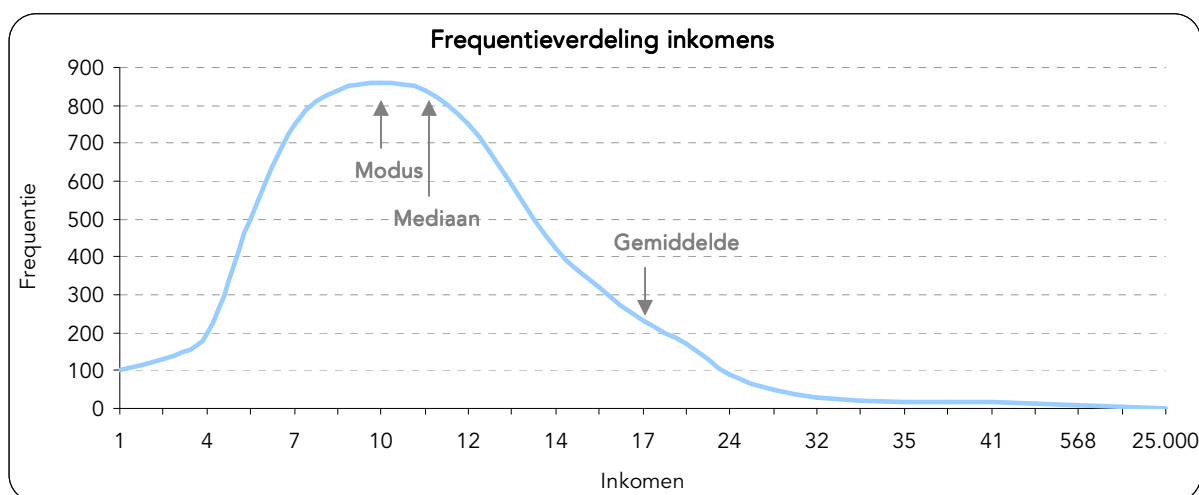
Modus

Het getal dat het meeste voorkomt (met de hoogste frequentie). In de volksmond wordt het modale inkomen beschouwd als het gemiddelde inkomen, maar in feite is dit dus niet correct.

Bij een **normale verdeling** geeft het gemiddelde een uitstekend beeld. Een typische normale verdeling is bv. die van de lichaamslengte van de bevolking, met een beperkt aantal uitschieters (zeer grote of zeer kleine niet-representatieve waarden) die evenredig verdeeld zijn zowel onder als boven het gemiddelde.

Bij een **scheve verdeling** (grafiek helt over naar één kant, zie hieronder) is dit niet het geval. De uitschieters beïnvloeden dan teveel het gemiddelde waardoor dit als centrummaat minder geschikt is. De mediaan, die minder gevoelig is aan uitschieters, is dan meer aangewezen. Dit geldt eveneens voor de modus.

Een typisch voorbeeld van een scheve verdeling is de inkomensverdeling met een uitloper naar rechts (een beperkt aantal zeer hoge inkomens). Indien er één uitloper zou zijn met een extreem hoog inkomen zal dit wel het gemiddelde beïnvloeden maar niet de mediaan. Ook de modus, in dit geval het inkomen dat door de meeste mensen verdiend wordt, zou hier een goede centrummaat zijn. Maar als term kom je de modus zelden of nooit in nieuwsberichten tegen.

Bij de **vervullingstijd van vacatures** wordt door de VDAB ook de mediaan gehanteerd, omdat (zeer) langdurig openstaande vacatures het gemiddelde teveel beïnvloeden! De mediaan van de vervullingstijd⁵ van vacatures ligt typisch rond de 40 dagen, terwijl de gemiddelde vervullingstijd vaak boven de 60 dagen ligt.

Rekenblad

Voor het berekenen van de mediaan en het gemiddelde vind je in de meeste rekenbladen eenvoudige formules. Het onderstaande voorbeeld toont nogmaals aan dat bij extreme waarden in een reeks best de mediaan gebruikt wordt.

	A	B	C	D	E
1	Netto Maandinkomens				
2	Persoon 1	37.500 €		Mediaan	Gemiddelde
3	Persoon 2	42.000 €	Zonder Bill G.	49.000 €	50.769 €
4	...	45.000 €		Formule: =Mediaan(B2:B14)	=Gemiddelde(B2:B14)
5		46.000 €	Met Bill G.	50.500 €	1.118.571 €
6		46.500 €		Formule: =Mediaan(B2:B15)	=Gemiddelde(B2:B15)
7		47.000 €			
8		49.000 €			
9		52.000 €			
10		57.000 €	Engelstalige rekensoftware: vervang 'Mediaan' door		
11		57.500 €	'Median' en 'Gemiddelde' door 'Average'		
12		59.000 €			
13		60.000 €			
14		61.500 €			
15	Bill G.	15.000.000 €			

Zonder het extreem hoge inkomen van Bill G. liggen de mediaan en het gemiddelde dicht bijeen. Met Bill G. erbij is het gemiddelde geen goede centrummaat.

NB.: eventueel kan ook de **standaardafwijking** worden berekend om aan te geven hoe ver de gegevens afwijken van het gemiddelde (spreiding), en de **variatiecoëfficiënt** om uitspraak te doen over de relatieve grootte van de standaardafwijking t.o.v. het gemiddelde⁶.

⁵ Het aantal dagen dat ingevulde jobs openstaan.

⁶ De variatiecoëfficiënt van de werkzaamheidsgraden is bv. een kernindicator op de lijst van structuurindicatoren van het verdrag van Lissabon.

Mediaan en gemiddelde: voorbeeldartikel uit een Vlaamse krant

Rijkste Belgen betalen bijna helft belastingen

Het Waals-Brabantse Lasne blijft met een (aangegeven) gemiddeld netto belastbaar inkomen van 41.602 euro onbetwist de gemeente met de grootste verdieners van het land. In vergelijking daarmee komen de hoogste inkomens in Sint-Martens-Latem (37.134) of de Antwerpse rand (Hove, 35.549 euro) amper aan de bak. Tegelijk blijken de 10% hoogste fiscale inkomsten nog meer dan vorig jaar bij te dragen tot de belastingen: 42,5% tegenover 41,7%. Het aandeel van de 50% laagste inkomens daalde met 0,6% tot 23,5%.

Hove blijft welvarendste gemeente Antwerpse regio.

Jaarlijks distilleert het Nationaal Instituut voor de Statistiek allerlei weetjes uit de fiscale aangiften van de Belgen. Centraal daarin staat het begrip gemiddeld netto belastbaar inkomen: dat wordt bekomen door het samentellen van alle inkomsten (beroepsinkomsten, inkomsten uit kapitalen en onroerende goederen...) en die daarna te verminderen met alle aftrekbare uitgaven zoals beroepskosten, intresten en kapitalen van leningen en giften.

Vadertje Staat kreeg vorig jaar 4,91 miljoen aangiften binnen, 3,3% méér dan in 2001. Alles samen waren ze goed voor een netto belastbaar bedrag van 121,1 miljard euro of 6,8% meer dan in 2001. Daarvan roomde de fiscus uiteindelijk 32,5 miljard euro af (+7%). Niet onbelangrijk in dit land is dat het Vlaamse Gewest 20,4 miljard euro (62,93%; +7,5%) van die belastingen ophoestte, het Waalse Gewest 9,15 miljard (28,15%; +6,1%) en het Brussels hoofdstedelijk gewest 2,89 miljard (8,9%; +6,5%).

Het gemiddeld inkomen per aangifte kwam voor heel het land uit op 24.692 euro (+3,4%). Uitgesplitst per regio vallen de verschillende snelheden op: in Vlaanderen was dat 25.565 euro, in Brussel 23.892 euro en in Wallonië 23.265 euro.

Mediaan

Gemiddelden hebben het nadeel dat ze het beeld fors vertekenen: één superrijke leerling vervormt het gemiddelde van de klas. Om dichterbij de kleurloze waarheid aan te sluiten, berekenen cijferliefhebbers daarom ook het mediaan inkomen. Dat is het bedrag van het middelste uit de rij indien alle inkomens, van de clochards tot de lokale Bill Gates, achter elkaar worden gezet. Ook dan trekt Vlaanderen met een mediaan inkomen van 19.667 euro de kar, maar wisselt Wallonië (17.927 euro) zijn staartpositie met Brussel (17.741).

Dat alles belet niet dat dé gemeente met de grootste verdieners van België al jaren net over de taalgrens dient gezocht: Lasne, waar grootverdieners thuis zijn. Het landelijke dorpje staat met een gemiddeld inkomen van 41.602 euro op eenzame hoogte. Dat dit te danken is aan enkele superrijken blijkt uit het mediaan inkomen: dat bedraagt slechts 22.839 euro. Op de tweede plaats - en al jarenlang aanvoerder van de Vlaamse top-10 - prijkt steevast Sint-Martens-Latem met resp. 37.134 en 23.603 euro.

Eenzelfde plaatje vinden we terug in de regio Antwerpen. Hove heeft met een gemiddelde van 35.549 euro de grootste concentratie veelverdieners. Niet elke Hovenaar deelt in die rijkdom: de mediaan daalt er tot 23.678, toch nog een pak meer dan het Vlaamse gemiddelde. Schilde volgt in Antwerpen op de tweede plaats met gemiddeld 34.058 euro: de ongelijkheid is er nog groter want de mediaan is er slechts 21.030 euro. Op de derde plaats blijft Aartselaar prijken met 33.809 euro. Inzake spreiding van de rijkdom is die gemeente de echte Antwerpse nummer één met de hoogste mediaan (23.901 euro) van de provincie.

Niet toevallig is Antwerpen met de hoogste concentratie werklozen het armst: het mediaan inkomen van de metropool bedraagt slechts 17.226 euro, toch nog stukken meer dan de 13.379 euro van de Brusselse randgemeente Sint-Joost-ten-Node.

GRAFIEKEN

Grafieken zijn een efficiënte en duidelijke manier om cijfermateriaal te presenteren en kunnen heel wat aan het licht brengen. Zeker om verhoudingen, vergelijkingen en ontwikkelingen in de tijd zichtbaar te maken zijn ze erg handig, en vaak de beste oplossing.

Maar grafieken bouwen is keuzes maken. Welke grafieken gebruik je voor welke gegevens? En waar moet je zoal op letten?

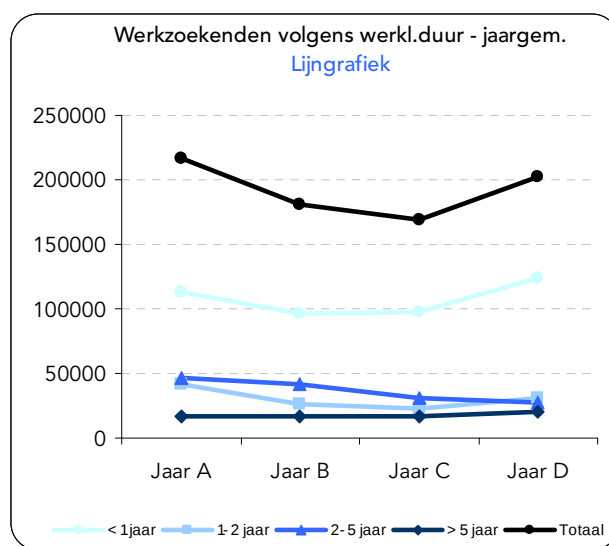
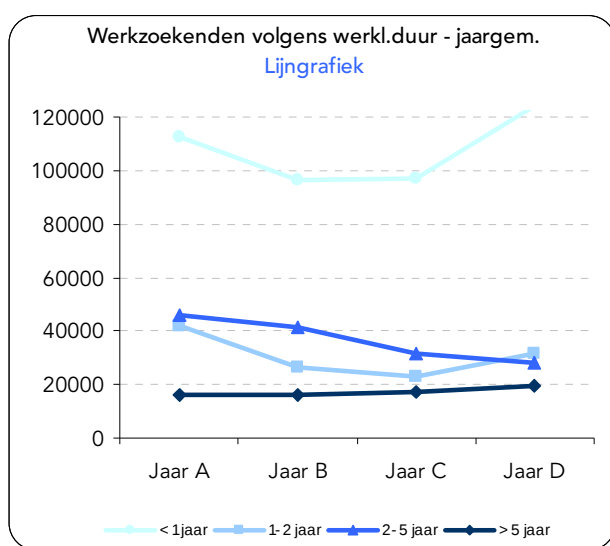
Welke grafiek?

De drie meest gebruikte grafieken zijn lijngrafieken, staafdiagrammen en cirkeldiagrammen. Andere grafieken zijn eerder specialistisch en minder geschikt voor een breed publiek.

Lijngrafiek

Een lijngrafiek is een grafiek waarbij punten door een lijn verbonden worden. Zo'n grafiek is uitgezet langs twee assen: een horizontale as (x-as) en een verticale as (y-as). **Lijngrafieken lenen zich uitstekend voor ontwikkelingen in de tijd.** De tijd (dagen, weken, maanden, jaren, ...) wordt dan op de x-as uitgezet, de hoeveelheden (de afhankelijke variabele) op de y-as.

In onderstaand voorbeeld wordt de evolutie van het gemiddelde aantal werkzoekenden volgens werkloosheidsduur uitgezet over een periode van 4 jaar. Je kan zelf kiezen of je ook het totaal erbij afbeeldt (rechtse grafiek). Dit heeft natuurlijk enkel zin als dit een nuttige eenheid vormt, zoals hier het geval is (het totale aantal werkzoekenden). Het probleem met het totaal erbij is dat de maximumwaarde op de y-as dan uiteraard verhoogd wordt, waardoor de evoluties van de verschillende categorieën (werkloosheidsduur in het voorbeeld) worden samengedrukt en daardoor minder duidelijk afleesbaar zijn.

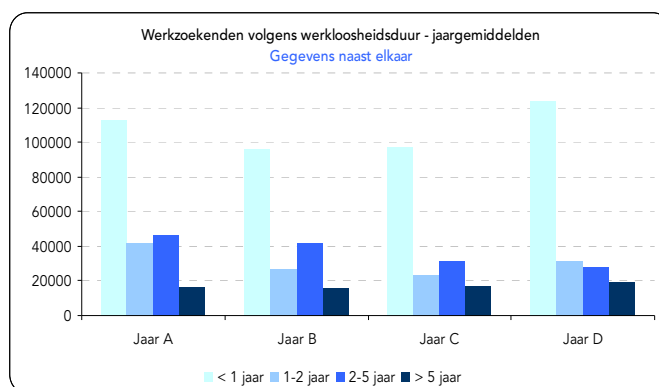

Staafdiagram

Staafdiagrammen zijn **handig om verhoudingen en hoeveelheden weer te geven**. Je kan er **eveneens** een **tijdsverloop** mee weergeven. De hoeveelheden worden doorgaans in de y-as afgezet en de verschillende eenheden of het tijdsverloop op de x-as.

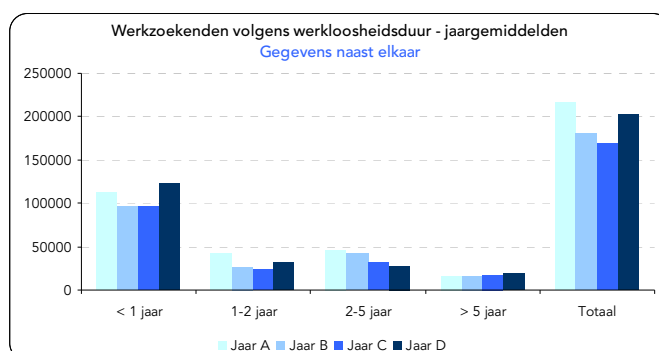
Hieronder vind je hetzelfde voorbeeld als bij de lijngrafiek, nl. het gemiddeld aantal werkzoekenden volgens werkloosheidsduur over een periode van 4 jaar. Naargelang wat je wil accentueren kan je de verschillende categorieën **naast elkaar zetten, de aantallen stapelen, of percentueren en stapelen**

Zet je de gegevens per jaartal **naast elkaar** dan zijn de absolute aantallen van de verschillende categorieën erg duidelijk, alsook hoe ze zich verhouden binnen 1 jaartal. Maar het is dan wel moeilijker één specifieke categorie over verschillende jaren te vergelijken, omdat ze niet naast elkaar staan. Bv. het aantal werkzoekenden dat 1 tot 2 jaar werkloos is, kan je niet in één oogopslag vergelijken. En over het totaal aantal werkzoekenden kan je ook niet onmiddellijk een goed beeld vormen. Waren er bv. in jaar D gemiddeld meer of minder werkzoekenden dan in jaar A?

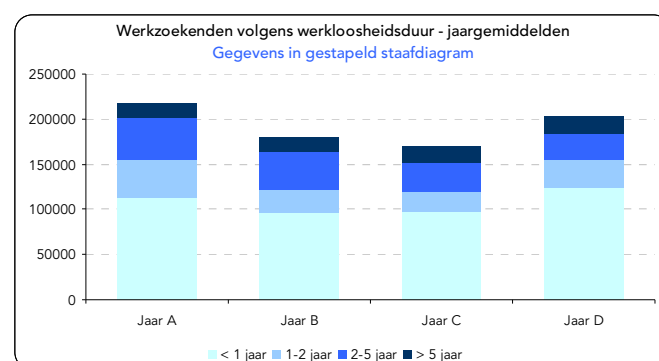
Je kan dat natuurlijk oplossen door de verschillende categorieën (werkloosheidsduur) op de x-as uit te zetten en het totaal toe te voegen. Dan zie je snel dat het gemiddelde aantal werkzoekenden in jaar A hoger lag dan in jaar D.

Door het totaal toe te voegen vergroot je wel weer de maximumwaarde op de y-as (zoals in het voorbeeld van de lijngrafiek), wat de leesbaarheid van de grafiek niet ten goede komt.

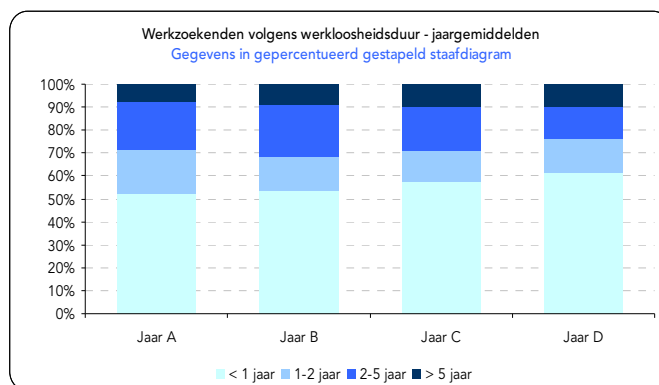

Een andere optie is **stapelen**.

In het gestapeld staafdiagram is het totaal eveneens duidelijk. Ook de evolutie van de verschillende categorieën, en de verhouding ertussen, is redelijk duidelijk. Maar als je daar echt goed zicht op wil krijgen, opteer je beter voor het voorgaande voorbeeld, of voor een van de lijngrafieken op de vorige pagina.

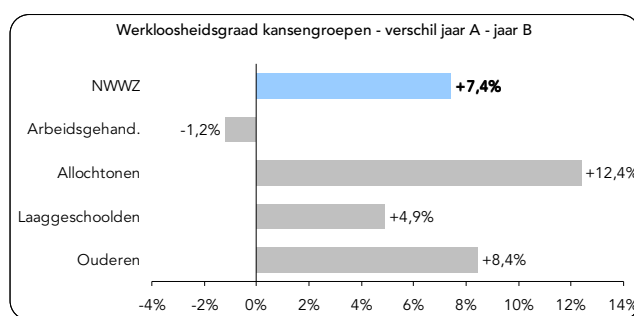
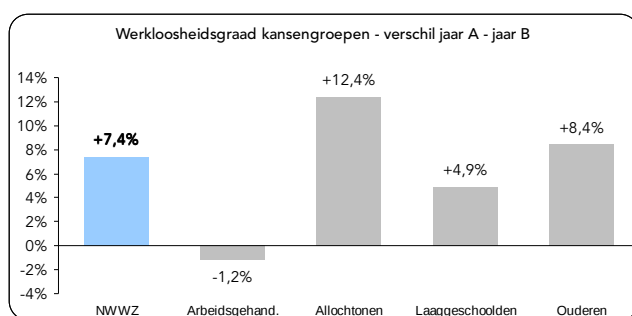

Door te **percentueren en te stapelen** wordt het totaal op honderd procent gezet en worden de relatieve verhoudingen (procentuele aandelen), en de veranderingen hierin over de tijd, heel duidelijk. Het is voor deze case bv. de enige grafiek die snel duidelijk maakt dat het aantal kortdurig werkzoekenden (<1 jaar) relatief toeneemt over de beschouwde periode (stijging van het procentuele aandeel).

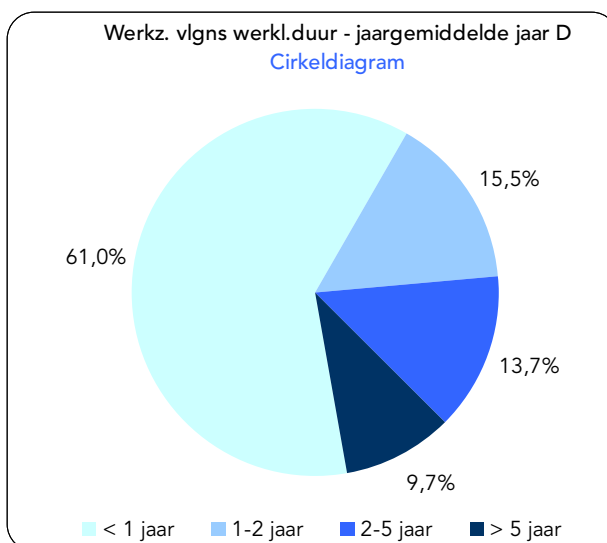
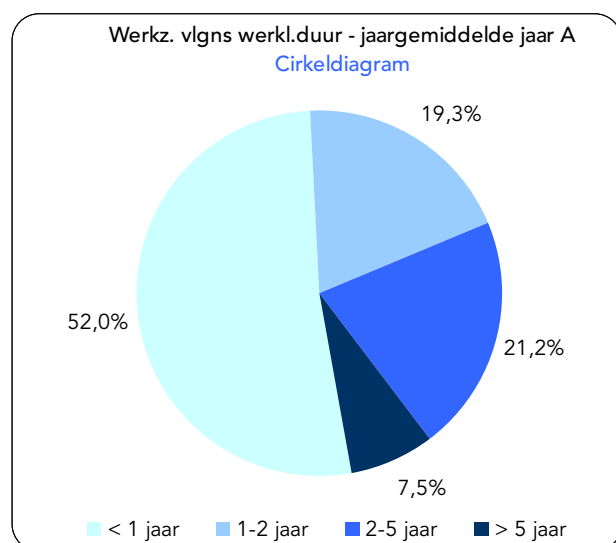
Bij voorkeur houd je de staafdiagrammen verticaal. Horizontale staafdiagrammen kunnen verwarrend zijn, de lezer is immers vooral gewend aan 'hoger is meer'.

Onderstaande staafdiagrammen geven het aandeel van de verschillende kansengroepen in de werkloosheid weer. Het verticale staafdiagram is makkelijker leesbaar.

Cirkeldiagram

Cirkeldiagrammen zijn vooral bedoeld om procentuele aandelen (verhoudingen) weer te geven. Hieronder opnieuw ons voorbeeld van het relatieve aantal werkzoekenden opgesplitst naar werkloosheidsduur (voor jaar A). Eventueel kan er in de tijd vergeleken worden door een tweede cirkeldiagram toe te voegen, hoewel het gepercentueerd gestapeld staafdiagram daarvoor beter geschikt is.

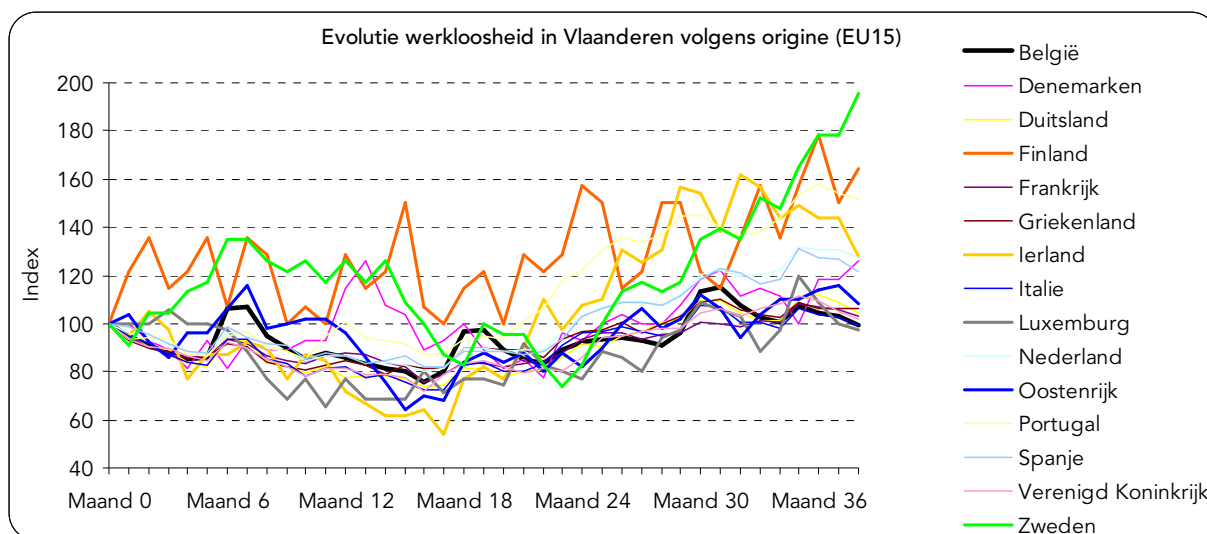
Valkuilen

Vermijd het gebruik van te veel data

Het lijkt heel efficiënt om veel data in één grafiek op te nemen, dat scheelt heel wat ruimte. Maar het moet leesbaar blijven natuurlijk.

In onderstaande grafiek wordt de werkloosheidsevolutie in Vlaanderen volgens het herkomstland weergegeven. De aantallen zijn geïndexeerd op januari 2007. Kan je de werkloosheidsevolutie van werkzoekenden van Franse afkomst er vlot uithalen?

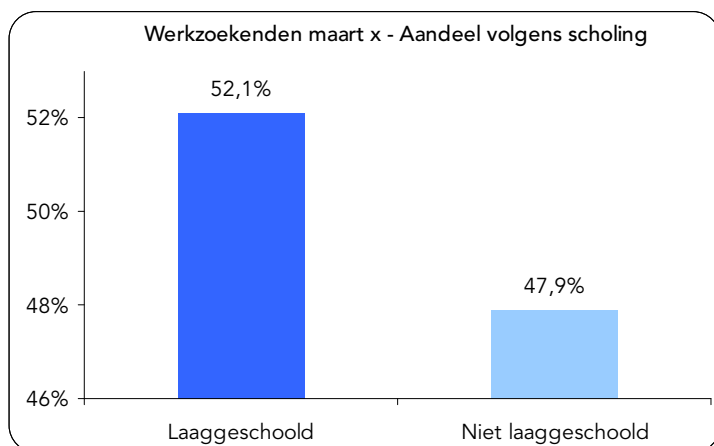
Door de indexering is het ook niet duidelijk om welke aantallen het gaat. Kleine aantallen leveren bovendien een veel grilliger verloop op. Het aantal werkzoekenden uit herkomstlanden Finland, Ierland, Luxemburg, Oostenrijk en Zweden lag in Vlaanderen in de beschouwde periode stevast een heel stuk onder de 100 werkzoekenden. Het is dan ook niet te verwonderen dat de werkloosheidsevolutie voor die landen veel meer schommelingen vertoont.

Dergelijke overladen grafieken zijn uiteraard onleesbaar en brengen niets bij. Teveel gedetailleerde cijfers worden beter in een tabel weergegeven.

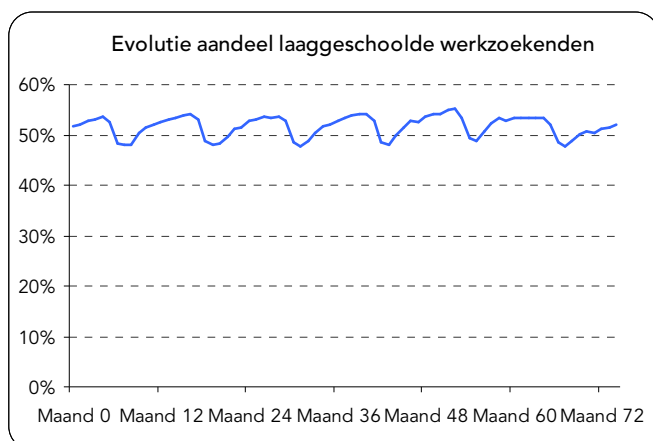
Vermijd het gebruik van te weinig data

Ook bij te weinig data is een grafiek meestal niet zinvol, zoals hieronder. De informatie laat zich dan gemakkelijk in één zin samenvatten. Tenzij je natuurlijk iets expliciet in de verf wil zetten (denk maar aan de uitslag van een referendum bv.), en het door het gebruik van een grafiek wil doen opvallen.

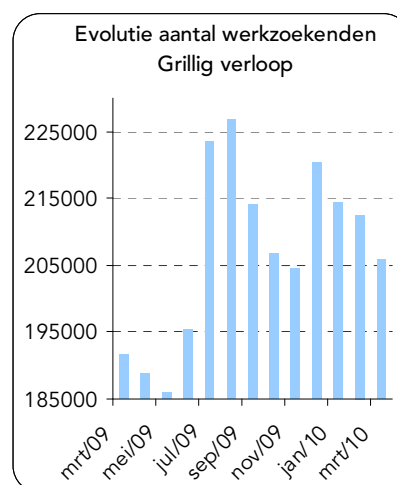
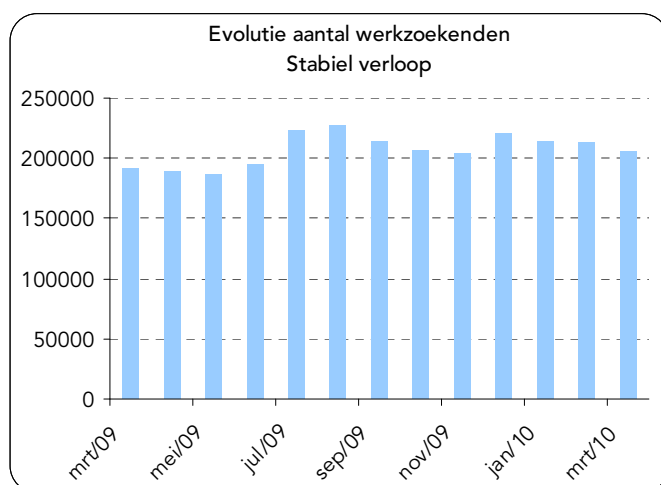
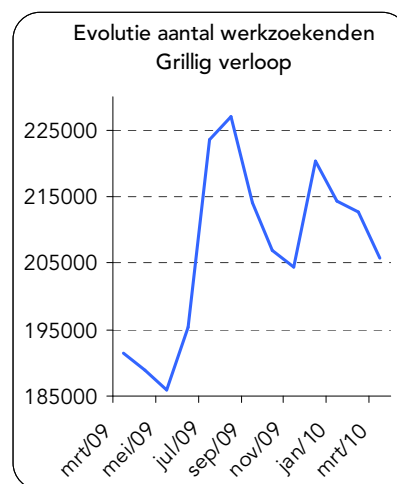
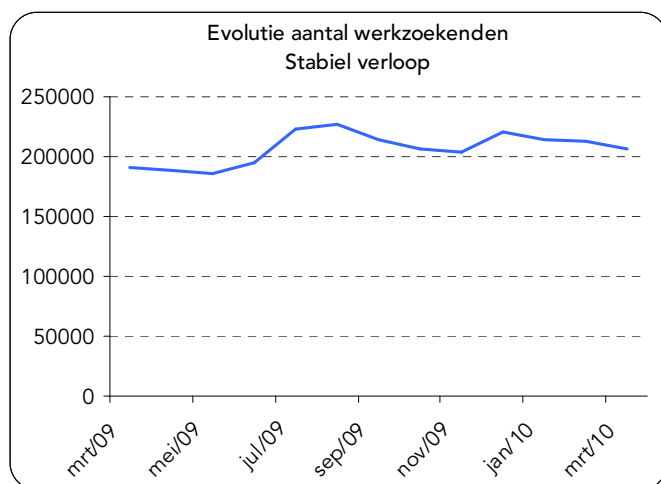
Bij weinig evolutie beter geen grafiek

Als er weinig evolutie in de cijfers zit, is het beter dat gewoon te zeggen i.p.v. een vlakke grafiek af te beelden.

Schaal en verhouding van de assen

De schaal van de assen van de grafiek heeft een grote invloed op de perceptie van de data. Met dezelfde data kan je laten zien dat evoluties stabiel of grillig zijn. Ook de verhouding van de lengte van x- en y-as speelt hierin een belangrijke rol.

Voor een goede vergelijking van grafieken moet de schaal en de verhouding van de assen steeds gelijk zijn.

ARBEIDSMARKTBEGRIPPEN

Algemeen

Beroepsbevolking

De beroepsbevolking bestaat uit diegenen die aan het werk zijn (werkenden) en zij die beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek naar werk (niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)).

- De **werkenden** worden berekend als de som van de loontrekkenden, de zelfstandigen en de helpers. Dankzij het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming bij de Kruispuntbank Sociale Zekerheid kan er gecorrigeerd worden voor dubbeltellingen.
- De **niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)** worden becijferd op basis van statistieken van de gewestelijke bemiddelingsinstanties (VDAB, Forem, Actiris en ADG) die worden gebundeld door de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). In Vlaanderen wordt het dossier van de werkzoekende, ingeschreven bij de VDAB, als basis genomen. De NWWZ bestaan uit 4 categorieën: de **werkzoekenden met een werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA), de jongeren in wachtlijd, de vrij ingeschrevenen en een restgroep** (o.a. leefloners). Voor meer detail verwijzen we naar de helppagina's in Arvastat⁷ (<http://arvastat.vdab.be>).

Bevolking op arbeidsleeftijd

Alle personen tussen 15 en 64 jaar die in België wonen.

Niet-beroepsactieve bevolking

De niet-beroepsactieve bevolking bestaat uit die personen die niet werken, niet beschikbaar zijn voor een job en/of niet actief op zoek zijn naar een job.

Binnenlandse (of interne) werkgelegenheid

De binnenlandse werkgelegenheid bestaat uit alle in Vlaanderen/België werkende personen die betaalde arbeid verrichten in een in Vlaanderen/België gevestigde productie-eenheid, voor zover het een hoofdactiviteit betreft.

Totaal aantal jobs

De jobs zijn de vervulde arbeidsplaatsen bij de in België gevestigde productie-eenheden. De jobs omvatten (jobs voor) loontrekkenden, zelfstandigen en helpers.

Knelpuntberoepen

Bij knelpuntberoepen duurt de zoektocht naar een (geschikte) kandidaat gemiddeld langer dan bij andere beroepen. Dit betekent niet dat knelpuntvacatures niet ingevuld geraken, bij de meerderheid lukt dit uiteindelijk wel. Het knelpuntkarakter van een beroep kan veroorzaakt worden door een kwantitatief of kwalitatief tekort aan arbeidskrachten, of door minder gunstige arbeidsomstandigheden die veel potentiële kandidaten afschrikken.

Indicatoren

Activiteitsgraad

Het aandeel van de beroepsbevolking in de totale bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

Werkzaamheidsgraad

Het aandeel werkenden in de totale bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

Vaak wordt hiervoor ook de term '**werkgelegenheidsgraad**' (of 'tewerkstellingsgraad') gebruikt (o.a. door de Algemene Directie Statistiek en Economische informatie van de Federale Overheidsdienst Economie). Dit kan tot verwarring leiden omdat voor verschillende andere instanties (o.a. de VDAB en het Steunpunt WSE) met '**werkgelegenheidsgraad**' het aantal jobs (arbeidsplaatsen) en niet het aantal werkenden t.o.v. de bevolking op arbeidsleeftijd wordt bedoeld (zie hieronder). Werkzaamheidsgraad en werkgelegenheidsgraad zijn dus twee verschillende concepten. De werkzaamheidsgraad verwijst naar de aanbodzijde van de arbeidsmarkt (werkenden), terwijl de werkgelegenheidsgraad betrekking heeft op de vraagzijde van de arbeidsmarkt (arbeidsplaatsen of jobs).

Werkgelegenheidsgraad of Jobratio

Het aantal jobs (arbeidsplaatsen) per 100 inwoners op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

⁷ webtoepassing waarmee de VDAB de cijfergegevens over werkloosheid en werkaanbod communiceert

Werkloosheidsgraad

Het aandeel niet-werkende werkzoekenden (18-64 jaar) in de beroepsbevolking (18-64 jaar). De werkloosheidsgraden die de VDAB publiceert zijn gebaseerd op administratieve data en verschillen van die van Eurostat die gebaseerd zijn op enquêtegegevens en op de werkloosheidsdefinitie van de Internationale ArbeidsOrganisatie (IAO))⁸!

Spanningsgraad

Het aantal niet-werkende werkzoekenden (maandgemiddelde) t.o.v. het gemiddeld aantal maandelijks beschikbare vacatures bij de VDAB.

Vervullingspercentage vacatures

Indicator die weergeeft in welke mate de beschikbare jobs ingevuld worden. Het vervullingspercentage is de verhouding van het aantal vervulde vacatures t.o.v. het totaal aantal afgehandelde vacatures (afgehandeld = vervuld + geannuleerd).

Tertiariseringsgraad

Aantal jobs voor loontrekkenden in de dienstensector t.o.v. het totaal aantal jobs.

Soorten werkloosheid**Frictiewerkloosheid**

Werkloosheid die ontstaat omdat het altijd even duurt voordat iemand een (nieuwe) baan vindt. Het zoekproces kost tijd en gedurende die tijd kan iemand even werkloos zijn. Wordt daarom ook wel eens zoekwerkloosheid genoemd.

Conjuncturele werkloosheid

Ontstaat door een teruggang in de conjunctuur. Als de vraag naar producten tijdelijk afneemt is een onderneming gedwongen minder te gaan produceren. Dat kan tot ontslagen leiden (of eventueel tot tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen).

Tijdelijke (of technische) werkloosheid

We spreken van tijdelijke werkloosheid wanneer de uitvoering van de arbeidsovereenkomst tijdelijk wordt opgeschort met behoud van de contractuele band. Men wil zo het hoofd bieden aan een tijdelijke vermindering of onderbreking van de bedrijfsactiviteit ten gevolge van economische redenen, slechte weersomstandigheden en technische storingen, overmacht, jaarlijkse vakantie, staking of lock-out⁹.

Structurele werkloosheid

Structurele werkloosheid is werkloosheid die geen verband houdt met schommelingen in de economische conjunctuur, maar veroorzaakt wordt door een slechte afstemming tussen arbeidsvraag en -aanbod.

Verscheidene oorzaken kunnen hieraan ten grondslag liggen, zoals:

- een achterblijvende productiecapaciteit, bv. als gevolg van geringe investeringen en/of economische veroudering;
- veranderingen in het productieproces waardoor er minder arbeid nodig is (bv. arbeidsbesparende machines) of er nood is aan hoger opgeleide werknemers (typerend bij technologische vooruitgang);
- verschuivingen in (de structuur van) de (beroeps)bevolking, bv. intrede grote aantallen jongeren, immigratie, gebrek aan mobiliteit bij werknemers, stijgende werkzaamheidsgraad (meer 50-plussers, meer vrouwen, ...), ...

Verdoken werkloosheid

Verdoken werkloosheid is een bijzondere vorm van structurele werkloosheid en treft personen die hun plaats op de arbeidsmarkt maar ten dele of helemaal niet kunnen opnemen, vb. een job beneden diploma, deeltijds werken terwijl men een voltijdse betrekking wil, ...

Seizoenswerkloosheid

Sommige beroepen kunnen slechts tijdens een bepaalde periode van het jaar worden uitgeoefend. Vb.: reisleiders van vakantiecentra tijdens de wintermaanden, stilleggen bouw tijdens een strenge winter, fruitplukkers, ...

⁸ Voor het IAO is een werkloze een persoon die in de referentieweek geen bezoldigde betrekking had, actief op zoek is naar een betrekking (minstens één sollicitatie in de periode van vier weken die eindigt met de referentieweek) en beschikbaar is om binnen de twee weken te beginnen werken.

⁹ tijdelijke sluiting van een onderneming als actie om patronale eisen of standpunten kracht bij te zetten in een collectief conflict.

Specifieke doelgroepen

Allochtonen

Allochtone werkzoekenden worden door de VDAB statistisch gedefinieerd als werkzoekenden die een huidige of vorige nationaliteit hebben van buiten de EU-27 of EVA-landen (Europese Vrijhandelsassociatie). De VDAB krijgt deze gegevens van het Rijksregister. Hierdoor kunnen nieuwe Belgen met een vorige nationaliteit uit een niet EU-land als "allochtoon" gedetecteerd worden.

Laaggeschoolde werkzoekenden

Werkzoekenden met diploma van max. 2de graad secundair onderwijs.

Langdurig werkzoekenden

Werkzoekenden met een werkloosheidsduur van meer dan 1 jaar.

Arbeidsgehandicapte werkzoekenden

Een werkzoekende wordt als arbeidsgehandicapt beschouwd wanneer na een administratief onderzoek, uit attesten of verslagen, blijkt dat hij :

- ingeschreven is in het huidige VAPH (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap);
- een kwalificatie of getuigschrift heeft uit het buitengewoon onderwijs, of ex-BUSO of BLO-leerling is zonder dat er kwalificaties of getuigschriften behaald zijn;
- recht heeft op een inkomensvervangende- of een integratietegemoetkoming;
- in het bezit is van een afschrift van een definitief geworden gerechtelijke beslissing of van een attest van een bevoegde federale instelling waaruit een blijvende graad van arbeidsongeschiktheid blijft;
- recht heeft op bijkomende kinderbijslag of recht heeft op verhoogde kinderbijslag (als ouder met een handicap);
- recht heeft op een invaliditeitsuitkering in het kader van de ziekteverzekering;
- een attest heeft van een arbeidshandicap, afgeleverd door een door de VDAB erkende dienst of arts.

Dit is conform de 7 criteria opgenomen in het besluit van de Vlaamse regering (BVR) van 18 juli 2008.

Jonge werkzoekenden

Werkzoekenden die nog geen 25 jaar oud zijn

Oudere werkzoekenden (50-plussers)

Werkzoekenden die minimum 50 jaar oud zijn

BRONNEN VAN ARBEIDSMARKTINFORMATIE

Hieronder vind je een overzicht van de belangrijkste Vlaamse en Federale bronnen van arbeidsmarkt-informatie. Vaak is dezelfde informatie, al dan niet in afwijkende vorm, bij verschillende instanties terug te vinden, waardoor er uiteraard heel wat overlap is.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

0 [Trends en cijfers](http://vdab.be/trends/)

<http://vdab.be/trends/>

De VDAB biedt via de webtoepassing Arvastat de meest uitgebreide brongegevens over de werkloosheid en het werkaanbod. Daarnaast vind je op de site ook eerstehands informatie over de knelpuntberoepen en schoolverlaters, en wordt via de toepassing 'wegwijs op de Vlaamse arbeidsmarkt' en verschillende rekenbladen ook uitgebreide en vergelijkende socio-economische informatie geboden over demografie, werkgelegenheid, tewerkstelling, ...

Departement Werk en Sociale Economie (WSE)

0 [Kerncijfers arbeidsmarkt](http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/kerncijfers/)

<http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/kerncijfers/>

In deze rubriek ontsluit het Departement Werk en Sociale Economie de kernindicatoren van de Vlaamse arbeidsmarkt in Belgisch en Europees vergelijkend perspectief. Hier vind je cijfermatige informatie terug over de ontwikkeling van de werkloosheid en werkzaamheid, over de kwaliteit van de arbeid en over de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en levenslang leren. In de individuele fiches vind je telkens de meest recente cijfers, aangevuld met verhelderende figuren, duiding en de bijhorende tijdreeks. In deze rubriek kan je ook terecht voor een overzicht van de Europese benchmarks, in het licht van de Lissabonstrategie 2010

0 [Crisisbarometer](http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/Crisisbarometer/)

<http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/Crisisbarometer/>

Aan de hand van een reeks indicatoren biedt deze barometer een beeld van de impact van de crisis op het geheel van de Vlaamse arbeidsmarkt, en in de onderscheiden Vlaamse sectoren en subregio's.

0 [Trend- en conjunctuercijfers](http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/conjunctuur/)

<http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/conjunctuur/>

De indicatoren in de rubriek trend- en conjunctuercijfers houden de vinger aan de pols van de Vlaamse arbeidsmarkt. Naast een aantal kernindicatoren die focussen op vraag en aanbod op de Vlaamse arbeidsmarkt, zoals de werkzaamheids- en werkloosheidsgraad en het aantal openstaande vacatures, worden ook cijferreeksen aangeboden die een indicatie geven van de algemene conjuncturele toestand, zoals de evolutie van de economische groei en het ondernemers- en consumentenvertrouwen.

0 [Vlaamse Arbeidsrekening \(i-VAR\)](http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/arbeidsrekening/)

<http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/arbeidsrekening/>

De interactieve Vlaamse arbeidsrekening biedt een intern consistent geheel aan regionale en lokale arbeidsmarktstatistieken. In een eerste fase ontwikkelde het Departement WSE in samenwerking met het Steunpunt WSE de component bevolking naar socio-economische positie (2003-2007), met statistieken over de werkende, werkzoekende en niet-beroepsactieve populatie. In de loop van 2008 werd de Vlaamse arbeidsrekening uitgebreid met een telling van het totaal aantal jobs (2006-2007), de vestigingen met personeel (2006-2007) en de vacatures (2003-2008). In september 2009 werd de raming van de binnenlandse werkgelegenheid (2007) en de inkomende (2007) en uitgaande pendel (2007) toegevoegd. Deze componenten bevatten gegevens over België en de gewesten, de provincies, de RESOC's en de gemeenten.

0 [Beleidsopvolging](http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/beleidsopvolging/)

<http://www.werk.be/c-en-o/cijfers/beleidsopvolging/>

In deze rubriek vind je een overzicht van de diverse arbeidsmarktmaatregelen en -programma's in Vlaanderen. Per maatregel vind je een fiche met een overzicht van de evolutie van het aantal deelnemers en het bestede budget, het bereik van kansengroepen, een inschatting van het effect dat het programma sorteert (met name de uitstroom uit de werkloosheid en naar werk), en - voor zover relevant en mogelijk - de sectorale en regionale spreiding ervan. In de fiches vind je telkens de laatst beschikbare gegevens met bijbehorende figuur, duiding en tijdreeks.

0 [Monitor Sociale Economie](http://188.40.55.210:8080/analytics/saw.dll?Dashboard&PortalPath=/shared/Monitor%20SE/_portal/Monitor%20SE&NQUser=gast&NQPassword=gast)

http://188.40.55.210:8080/analytics/saw.dll?Dashboard&PortalPath=/shared/Monitor%20SE/_portal/Monitor%20SE&NQUser=gast&NQPassword=gast

Een interactieve databank van het Departement WSE, waarin je zelf gegevens kunt opvragen over het aantal deelnemers bij het begin van het jaar, de instroom in de loop van het jaar en de uitstroom, en de toestand op het einde van het jaar van de programma's sociale werkplaatsen, invoegbedrijven, lokale diensteneconomie, arbeidszorg en beschutte werkplaatsen.

Eurostat

- o [Arbeidsmarktinformatie \(incl. EAK\) en Interactieve Database](#)

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Europese arbeidsmarktstatistieken over vraag- en aanbod, en over arbeidskosten, beleid, ... Er is ook een zeer uitgebreide interactieve module waarmee je zelf gedetailleerde gegevens kan opvragen. De EAK-statistieken worden door veel instanties (o.a. ADSEI, Departement en Steunpunt WSE, ...) gebruikt bij Europese vergelijkingen.

Federale Overheidsdienst (FOD) Economie Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI)

- o [be.STAT](#)

http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/webinterface/beSTAT_home/index.jsp

be.STAT is een dynamische toepassing waarmee je rechtstreeks bevestigingen kan doen in het datawarehouse van ADSEI. De toepassing bevat een breed scala aan databronnen, onder meer over de arbeidsmarkt.

- o [Statistieken Werkgelegenheid, werkloosheid, structuur arbeidsmarkt](#)

http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/arbeid_leven/werk/index.jsp

Alle hier vermelde cijfergegevens rond werkgelegenheid, werkloosheid en arbeidsmarkt zijn afkomstig uit de enquête naar de arbeidskrachten bij de Belgische huishoudens (EAK). Aan deze sinds 1999 vernieuwde enquête nemen jaarlijks ongeveer 90.000 personen van 15 jaar en ouder deel. Deze enquête heeft enerzijds tot doel het opmaken van vergelijkbare statistieken op Europees niveau over de omvang, de structuur en de evolutie van de werkgelegenheid en de werkloosheid.

Anderzijds biedt EAK een betere kennis van: de deeltijdse arbeid en de motivering ervan, de arbeidsduur van werknemers, de verschillende vormen van tijdelijke arbeid (PWA/dienstencheques, interim, afgewisseld met een opleiding, studentencontract, ...), het zoeken van werknemers naar een andere baan, ontmoedigde werklozen, de redenen waarom sommigen, hoewel ze werk zoeken, niet beschikbaar zijn om op korte termijn te beginnen werken, of, omgekeerd, zich bereid verklaren te werken maar geen werk zoeken, de opleidingen (school- of beroeps-, in of buiten het bedrijf), het onderwijsniveau van de bevolking en de geografische mobiliteit van de werknemers volgens bepaalde individuele kenmerken.

Federale Overheidsdienst (FOD) Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

- o [Statistieken](#)

<http://www.werk.belgie.be/moduleHome.aspx?id=218>

Zeer uitgebreid aanbod aan statistieken (xls-bestanden) over de arbeidsmarkt in België en de gewesten, en vergelijkingen met het EU-gemiddelde. Het gaat ondermeer om informatie over werkgelegenheid, werkloosheid, opleiding, gezin en arbeid, indicatoren in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie, tewerkstellingsmaatregelen, index van de conventionele lonen en arbeidsduur, arbeidskaarten, ...

Federaal Planbureau

- o [Databanken en cijfers](#)

<http://www.plan.be/databases/Databases.php?lang=nl&TM=30&IS=60&ID=14>

Statistieken over arbeidsmarkt, (regionaal) economische vooruitzichten, economische begroting, werkgelegenheid, bevolking, sectoranalyses, ...

Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ)

- o [Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming](#)

http://www.bcsc.fgov.be/nl/bcsc/nodepage/content/websites/belgium/statistics/statistics_01.html

Het datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming beoogt de koppeling van sociaaleconomische gegevens afkomstig van verschillende instellingen van sociale zekerheid. Daardoor kunnen statistieken worden opgesteld die niet door één enkele instelling kunnen worden berekend. Het Steunpunt WSE verleent wetenschappelijke ondersteuning.

Nationale Bank van België (NBB)

- o [Belgostat](#)

<http://www.nbb.be/app/cal/N/BelgoHome.htm>

Databank met uitgebreide economische statistieken: economische indicatoren (werkgelegenheid, werkloosheid, conjunctuur, enz.), prognoses economisch budget, nationale rekeningen, bevolking, ... De tabellen zijn aanpasbaar, exporteerbaar naar excel, grafieken kunnen worden aangemaakt, enz.

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

0 [\(Interactieve\) statistieken](#)

http://www.rva.be/frames/frameset.aspx?Path=D_stat/&Items=1&Language=NL

Statistieken over de vergoede werklozen (o.a. uitkeringsgerechtigde NWWZ en voltijds brugpensioen), werknemers die door RVA worden ondersteund (o.a. tijdelijke werkloosheid) en werknemers die met steun van de RVA hun arbeidstijd aanpassen (halftijds brugpensioen, loopbaanonderbreking, tijdskrediet, ...). Er is ook een interactieve module beschikbaar waarin deze statistieken op maat kunnen worden opgevraagd (met opsplitsingen tot op gemeenteniveau, statuut, geslacht, nationaliteit, leeftijd en werkloosheidsduur).

Rijksdienst Sociale Zekerheid

0 [Publicaties en online statistieken](#)

<http://www.onss.fgov.be/nl/content/statistics/stathome.html>

Via de multifunctionele aangifte delen werkgevers ieder kwartaal informatie mee die de RSZ verwerkt in vaste statistieken (brochures) over de loontrekkende tewerkstelling, lonen en arbeidstijdgegevens. Aanvullende gegevens vind je in het online statistisch gedeelte (downloadbaar in Excel).

Rijksregister

0 [Statistieken van bevolking](#)

<http://www.ibz.rm.fgov.be/index.php?id=2471&L=1>

Bevolking per gemeente, geboortes, overlijdens, naturalisaties, ...

Steunpunt WSE

0 [Cijfers](#)

<http://www.steunpuntwse.be/view/nl/18767>

Zeer rijk aanbod aan rekenbladen:

- Vlaamse arbeidsrekening: bevolking, werkenden, NWWZ, niet-beroepsactieven, binnenlandse werkgelegenheid, jobs, vacatures, vestigingen met personeel, ...
- Thematische boordtabellen: opleiding, eindloopbaan, sectoren, arbeidsmobiliteit, jongeren
- EAK: bevolking (naar leeftijd, onderwijsniveau, nationaliteit, geboorteland, ...), werkzaamheid, werkloosheid, onderwijs, levenslang leren, ...
- ...

Studiedienst Vlaamse Regering

0 [Excel-tabellen](#)

<http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/Cijfers/Pages/Excel.aspx>

Rekenbladen over bijna 30 beleidsdomeinen, waaronder een ruim scala aan arbeidsmarktgegevens over opleidingscheques, arbeidskaarten, loopbaanonderbreking, individuele beroepsopleidingen (IBO), plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen (PWA), alternerend leren, werkzoekenden, werkzaamheid, loontrekkenden, vacatures, knelpuntberoepen, ...

0 [Portaal lokale statistieken](#)

http://aps.vlaanderen.be/lokaal/lokale_statistieken.htm

Cijfers en rapporten met gemeentelijke gegevens over uiteenlopende beleidsdomeinen. De arbeidsmarktgegevens beperken zich tot gegevens over de bevolking naar socio-economische positie (NWWZ, werkenden, beroepsbevolking, werkzaamheid, werkloosheid, ...) en een beperkt aantal gegevens over de NWWZ en over zelfstandigen en helpers.

Meer informatie

VDAB Studiedienst
Keizerslaan 11, 1000
Brussel Tel. 02 506 15 88
studiedienst@vdab.be
www.vdab.be/trends

